

Oikeusministeriö

Ensi- ja turvakotien liiton lausunto koskien asiantuntija-avusteisen huoltoriitojen sovittelun laajentamista.

Ensi- ja turvakotien liitto on valtakunnallinen lastensuojelujärjestö, jonka sääntömääräinen yhteiskunnallinen tehtävä on puolustaa lapsen etua, turvata lapsen oikeus suotuisiin kasvuolosuhteisiin ja turvalliseen kehitykseen, tukea vanhemmuutta ja perhettä sekä ehkäistä perheväkivaltaa.

Liitolla on kaikkiaan 29 jäsenyhdistystä eri puolella Suomea, joista 20 järjestää Tapaamispaikkatoimintaa, joissa lapsi voi tavata erossa asuvaa vanhempansa turvallisesti ja valvotussa ympäristössä. Valvottuja tapaamisia on vuosittain lähes 3000 ja tuettuja 1500, lapsia noin 1000, tapaajaisia 450 ja –äitejä 300. Osassa valvotuista tapaamisista on kyse ollut pitkittyneistä huolto- ja tapaamisriidoista.

Liiton alaisuuteen vuoden 2012 alussa siirtynyt Neuvokeskus, toimii eroperheiden tukena tavoitteena minimoida lapsen menetykset vanhempien erotessa. Toiminnalla tuetaan erityisesti vanhempien keskinäistä sovinnollista yhteistyötä eron varhaisessa vaiheessa.

Ensi- ja turvakotien liitto kannattaa huoltoriitojen sovittelun laajentamista koko maahan ja haluaa korostaa seuraavia seikkoja.

Lapsen etu

Liitto pitää ensiarvoisen tärkeänä sitä, että sovittelun päämääränä on löytää yhteinen, lapsen edun mukainen ratkaisu, jossa on huomioitu kummankin vanhemman toiveita. Samoin tärkeää on sovittelun joutuisuuden turvaaminen eli se, että ensimmäinen sovitteluistunto järjestettäisiin kuuden viikon sisällä siitä, kun päätös on tehty sovittelun aloittamisesta.

Asiantuntija-avusteisen sovittelun laajentamista pohdittaessa on huomioitava myös avioliittolain mukaisen perheasiainsovittelun asema palvelujärjestelmässä. Perheasiainsovittelu, jossa vanhemmat pyrkivät itse löytämään sovinnon lapsen asioissa, tulisi olla ensisijainen palvelu vanhempien ristiriitatilanteissa ja alueellisesti kaikkien saatavilla. Perheasioiden sovittelusta tulisi myös tiedottaa riittävästi. Asiantuntija-avusteinen tuomio-istuin sovittelu olisi seuraava sovittelumuoto, mikäli vanhemmat eivät pääse yksimielisyyteen perheasioiden sovittelussa. Myös muut eroauttamisen varhaiset tukimuodot tulisi muistaa osana palvelujärjestelmää.

Asiantuntija-avustajan pätevyysvaatimukset, koulutus, työnohjaus ja tiedotus

Liitto pitää tärkeänä, että asiantuntija-avustajien pätevyysvaatimukset ja työnohjaus on laissa määritelty. Koulutuksen järjestämisessä käytännössä tulisi kuitenkin huomioida myös kolmannen sektorin eli lastensuojelujärjestöjen kokemus ja tieto. Muun muassa Ensi- ja turvakotien liitto on järjestänyt Tapaamispaikkatoimintaa 1980-luvun alusta lähtien.

Sovittelijakoulutusta kehitettäessä tulisi huomioida ja hyödyntää maassamme jo käynnissä olevat hankkeet:

- Fasper-projekti, jossa tutkitaan ja kehitetään toimintamalleja perheiden riita- ja erotilanteisiin.
- Neuvokeskus-projekti kouluttaa ammattilaisia tukemaan vanhempien yhteistyötä eron jälkeen.
- Kuopion, Oulun ja Rovaniemen yliopistojen yhteistyönä toteutettava Perheasioiden sovittelun erityisosaaja -koulutus

Kustannukset

Asiantuntija-avun maksuttomuutta eroperheille Ensi- ja turvakotien liitto pitää hyvin tärkeänä, sillä vanhempien ero yleensä heikentää perheen taloudellista tilannetta.

Sen sijaan liitto kannattaa lakiesityksessä 4.1.2. rahoitusvastuusta päätettäessä ns. vaihtoehtoista mallia, jossa kunnat olisivat mietinnössä esitetyn isäntäkuntamallin mukaisesti vastuussa asiantuntijapalveluiden tuottamisesta käräjäoikeuksille, mutta valtio maksaisi kunnille korvauksen näistä palveluista.

Helsingissä 31.8.2012

Ritva Karinsalo

Ritva Karinsalo, toimitusjohtaja
Ensi- ja turvakotien liitto ry

